

Кормич Анатолій Іванович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат історичних наук, доцент

УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА: ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ

Угоди про асоціацію «Східне партнерство», підписані країнами ЄС з Україною, Молдовою та Грузією, значною мірою посприяли реальній інтеграції України з європейськими країнами, стимулювали процеси проведення реформ в різних сферах життєдіяльності української держави і суспільства, а також вплинули на вдосконалення системи управління та практику асоційованих держав, на розвиток інститутів і процедур асоціації.

Тобто, це не був однобічний вплив лише на процеси, які відбуваються в Україні, а одночасно, це був поштовх до підвищення ефективності взаємодії всіх суб'єктів, включених в ці процеси. Прояви зазначених тенденцій можна простежити з середини 1990-х років. Їх основні риси стосуються як національних держав, так і транснаціональних проектів інституційної розбудови. Розподіл повноважень, у зв'язку з виконанням угод про асоціацію, зумовлений розширенням зобов'язань, що вийшли далеко за межі тих, які необхідні для реалізації Глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ГВЗВТ) та зв'язують доступ на ринок з прогресом в інших сферах. Такий зміст та дизайн угод впливає на оцінку інституційних та процедурних питань їх виконання.

Але, разом з позитивними, можуть існувати і побічні ефекти сприйняття та трактувань подібних угод, зокрема, щодо відсутності перспективи приєднання, що в сукупності з великими зобов'язаннями стосовно наближення до законодавства ЄС, може породжувати ефект

неможливості досягнення поставлених цілей [1]. Це виникає через нечіткість цілей або незацікавленість чи розчарування суб'єктів, які беруть участь у реалізації, через відсутність майбутніх гарантій членства. Тому процес імплементації може потребувати значних інституційних та процедурних перебудов у рамках угод про асоціацію, з метою корегування режиму управління для подолання можливих збоїв.

Це цілком об'єктивно, бо Угоди про асоціацію Східного партнерства являли собою абсолютно новий тип асоціацій з ЄС, на основі ГВЗВТ. Передбачався цілий комплекс політичних зобов'язань, зобов'язань щодо ГВЗВТ та щодо галузевої співпраці, створення політичної асоціації та економічної інтеграції між сторонами. Проте слабкою спільною рисою Угод Східного партнерства як раз і була відсутність уявлень про перспективи вступу до ЄС. Україна та Молдова визнавалися європейськими країнами, що мають спільну історію та спільні цінності, які підпадають під основні географічні критерії членства. Тим не менш, усі інші формулювання «не тягли за собою жодних юридичних чи політичних зобов'язань щодо подальшого розширення від імені Союзу», і, таким чином, ці Угоди не могли «розцінюватися як інструменти перед вступом» [2, р.30]. Поєднання дуже амбітних проєктів ГВЗВТ з широкими та умовними політичними зобов'язаннями та зобов'язаннями щодо адаптації законодавства, створювали тиск на всіх учасників, залучених до процесу імплементації. Це впливало на інституції, процедури та в широкому аспекті на відповідні способи наднаціонального та національного управління.

Специфічну роль відігравало те, що існували значні відмінності між асоційованими державами, які є кандидатами на вступ, та країнами, для яких не передбачалось перспективи близького членства. Останнє, як раз і змусило Україну докладати максимум зусиль, щоб конкретизувати свій статус і набути статус кандидата у 2022 році, безумовно, приймаючи ряд додаткових зобов'язань щодо цього, виконання яких переконливо доведе

нашу спроможність стати повноправним членом ЄС вже у більш чітко окреслені терміни.

Таким чином, український досвід свідчить, що відносини між ЄС та асоційованими державами є складними питаннями управління як на наднаціональному, так і на національному рівнях, які охоплюють такі аспекти, як: асиметрія, зміщення та розподіл повноважень, а також потенційна шкода спроможності управління асоційованих держав.

Сьогодні Україна на полі бою з агресором – РФ, переконливо доводить свою відданість принципам і нормам ЄС та свою здатність в надскладних ситуаціях бути гідною членства в європейських структурах, при цьому не лише економічних, а й безпекових.

Приклад України доводить потребу як концептуального доопрацювання існуючих прогалин правового забезпечення функціонування асоціацій, так і необхідність змін у практиці взаємодії їх суб'єктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Wolczuk, K., Delcour, L., Dragneva, R., Maniokas, K., Žeruolis, D. (2017). The Association Agreements as a Dynamic Framework: Between Modernization and Integration. Working Paper. EU-START, 06, September. Retrieved October 2, 2020, from: <http://eu-strat.eu/wp-content/uploads/2017/09/EU-STRAT-Working-Paper-No.-6.pdf>

2. Van Elsuwege P. & Chamon M. (2019) The meaning of 'association' under EU law. A study on the law and practice of EU association agreements. European Parliament's Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs. <https://biblio.ugent.be/publication/8603014/file/8603021.pdf>

Ключові слова: управління, інституції, угода про асоціацію, ГВЗТ, інтеграція, Східне партнерство, Європейський Союз

Key words: governance, institutions, association agreement, DCFTA, integration, Eastern partnership, European Union

Боброва Тетяна Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірантка кафедри загальної теорії права та держави*

НЕГАТИВНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ ЯК СКЛАДОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Негативна правотворчість як процедура удосконалення системи правових актів шляхом встановлення правовідповідності між ними та їх частинами постає складовою модернізації українського права. Під модернізацією права, при цьому, мається на увазі його адаптація до сучасних умов.

Активізація правотворчої діяльності сприяє «оновленню» правової системи. Як відомо, наслідком правотворчості у широкому розумінні є нормативно-правові акти, юридичні прецеденти, договори, правові звичаї, правові доктрини, принципи права та інші джерела права [1, с. 229]. Тобто, до актів правотворчості належать усі види правових актів як зі сфери реалізації та застосування, так і зі сфери законотворення. Такий підхід цілком відповідає «духу» сучасного права постмодерну [2, с. 4]. Правові акти мають відповідати сучасній системі цінностей, втілювати у собі природні закони суспільного життя, а тому будь – який юридичний документ не має суперечити загально - соціальним та спеціально - юридичним вимогам його створення і дії. Ефективність таких актів в процесі правового регулювання свідчить про належну якість позитивної правотворчості.